

การศึกษาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*

ณิรดา เวชญาลักษณ์** นิคม นาคอ้าย*** อุดลย์ วังศรีภูณ****

(วันที่รับบทความ: 11 พฤศจิกายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ: 31 มกราคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 5 มีนาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษามหาบทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครูไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) เพื่อศึกษาระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประชากร คือ โรงเรียนในเขตพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 128 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครชีและเมอร์แกน ได้จำนวน 97 โรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามการแบ่งชั้นอำเภอ และเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน ครูวิชาการ จำนวน 97 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผลการวิจัย พบว่า

1. มหาบทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีความสำคัญและมีรายละเอียดที่ต้องปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
2. ระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู จากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครูมีค่าเฉลี่ยในระดับสูง ส่วนด้าน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ

คำสำคัญ: มหาบทการปฏิบัติหน้าที่ครู, มาตรฐานวิชาชีพครู, ทักษะการปฏิบัติ

* บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม, E-mail: Nirada_17@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม, Email: Nikom_jan@hotmail.com

**** อาจารย์ประจำ, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม, Email: adull@psru.ac.th

A Study Skills in performing duties in accordance with teacher professional standards of school personnel Under Phitsanulok Primary Education service

Area Office 1 *

Nirada Wechayaluck^{**} Nikom nakai^{***} Adul Wongseekoon^{****}

(Received: November 11, 2020; Revised: January 31, 2021; Accepted: March 5, 2021)

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the roles of performing the duties based on the teacher professional standards, For the first purpose, nine experts with the qualifications of being school administrators or education administrators with Master's degree or higher and performing as a teacher for at least 10 years and as a school administrator for at least 5 years, were interviewed. For the second purpose, and 2) study the levels of the skills in performing the duties based on the standards of school personnel under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The population was 128 schools under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1, and the samples, 97 schools, were obtained by using Krejcie & Morgan Table. The proportion of the samples were compared according to district division and 194 informants, consisted of 97 school administrators and 97 academic teachers, were selected purposively by simple random sampling.

The results were found as follows.

1. The roles of performing the duties based on the standards are important and the details of obligatory performance cover four aspects; 1) teacher values and characteristics, 2) knowledge and science of teaching pedagogy, 3) performance as a teacher, and 4) relationship with parents and communities.

2. The school administrators and the school personnel under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 were inquired on the skills in performing the duties based on the standards, and this was found that in general, it is in a high level. When each aspect was considered, it was found that the level of the average of the teacher values and characteristics was high, where as that of the relationship with parents and communities was low.

Keywords: roles of performing teacher duties, teacher professional standards, performance skill

* Research article, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

** Assistant Professor, the Department of Educational Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, E-mail: Nirada_17@hotmail.com

*** Assistant Professor, the Department of Educational Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, E-mail: Nikom_jan@hotmail.com

**** Lecturer, the Department of Educational Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, E-mail: adul@psru.ac.th

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนสามารถก้าวทันโลก เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558: 38-41) และการศึกษายังถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 ซึ่งกล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา สิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อ เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 19)

ปัจจุบันการศึกษาของไทยได้ตื่นตัวในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดให้มีนโยบายเร่งด่วนด้านการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเท่าทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันมีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ ให้มีคุณภาพและศักยภาพสูงสุด เนื่องจากการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่สำคัญคือครู เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้ นักเรียนมีคุณภาพ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำกับผู้เรียน ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาที่สอน ครูจึงต้องพัฒนาตนเองและปฏิบัติตนให้ได้ตามมาตรฐานที่คุรุสภา กำหนดหรือตามหน่วยงานต้นสังกัดที่ได้กำหนดมาตรฐานไว้ให้มากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังต้องตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนสามารถใช้สื่อการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นเครื่องมือหรือตัวกลางที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจ ความหมายที่ตรงกัน ครูจึงเป็นบุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (ชลธิชา สุขเจริญ, 2556: 3)

ปัจจุบันคุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับ และราชกิจจานุเบกษา 20 มีนาคม 2562 ได้มีประกาศแก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) เพื่อให้การพัฒนาครูเป็นไปตามมาตรฐานในด้านความรู้ การปฏิบัติหน้าที่ครู และการปฏิบัติตนของครูที่ต้องเป็นแบบอย่าง มีคุณธรรม

จริยธรรม ส่งผลต่อความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้มีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป รวมถึงการยกระดับครูให้เป็นผู้ที่ มีความสามารถและทักษะ มีความแข็งแกร่งในมาตรฐานวิชาชีพที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ประพัตติคนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ประกอบกับครุสภามีการร่างเกณฑ์ มาตรฐาน ที่เรียกว่ามาตรฐานวิชาชีพครู (ฐานสมรรถนะ) ประกอบด้วย 4 ด้าน อันได้แก่ 1) ด้านค่านิยมและ คุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้าน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ครูมีทักษะวิชาชีพ เป็นครูที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีศักยภาพเป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันพบว่า ภาระงานของครู มีหลายด้าน ทั้งในทางด้านการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดทำสื่อ และงานหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับ มอบหมาย จึงทำให้ทักษะของครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างแท้จริง

จากประเด็นข้อกำหนดและนโยบายข้างต้น จะเห็นว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่พึงปฏิบัติและ สอดคล้องกับจรรยาบรรณ ประเด็นที่น่าสนใจคือบทบาทดังกล่าวมีรายละเอียดที่ควรเพิ่มเติมหรือไม่ และ บุคลากรครูมีทักษะในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทักษะการ ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิชญ โลก เขต 1 ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและนักการศึกษา ในการวางแผนพัฒนา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มคุณภาพครู และอาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศนักศึกษา วิชาชีพครูจะได้นำข้อมูลไปวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิชญ โลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิชญ โลก เขต 1

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิชญ โลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา ความหมายของบทบาท ความสำคัญ ของบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครู มาตรฐานวิชาชีพครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวคิดดังกล่าวและนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยตามมาตรฐานวิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ

ประกอบด้วย 1) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นการวิจัยประเภท R&D ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นขอรับพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (หมายเลขโครงการ: 031/63) แล้วจึงดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับ และราชกิจจานุเบกษา 20 มีนาคม 2562 ได้มีประกาศแก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 4 ด้าน อันได้แก่ 1) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และสร้างเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป 3) มีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครูไม่น้อยกว่า 10 ปี 4) มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

ตัวแปรที่ศึกษา คือ บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย

1) ประเด็นการสัมภาษณ์บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

2) เครื่องมืออำนวยความสะดวก เทปบันทึกการสนทนา กล้องถ่ายรูป

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เกณฑ์ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ การปฏิบัติหน้าที่ครู มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อลงรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 4 ด้าน

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นส่งหนังสือขอความร่วมมือ โดยแนบประเด็นการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และทางโทรศัพท์อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ มาปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ และจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปศึกษาข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน 3) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย โรงเรียนในเขตพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 128 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 โรงเรียน เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามการแบ่งชั้นอำเภอ และเลือกแบบเจาะจงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน ครูวิชาการ จำนวน 97 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา คือระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้แก่แบบสอบถาม โดยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) นำข้อมูลจากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ครูโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มาร่างเป็นแบบสอบถาม ในการศึกษาระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3) จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ไว้ และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.0

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ที่สถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ ถึงกลุ่มเป้าหมาย และส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก ส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง และใช้วิธีการตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ จำนวน 371 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 371 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 วิเคราะห์ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 103)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

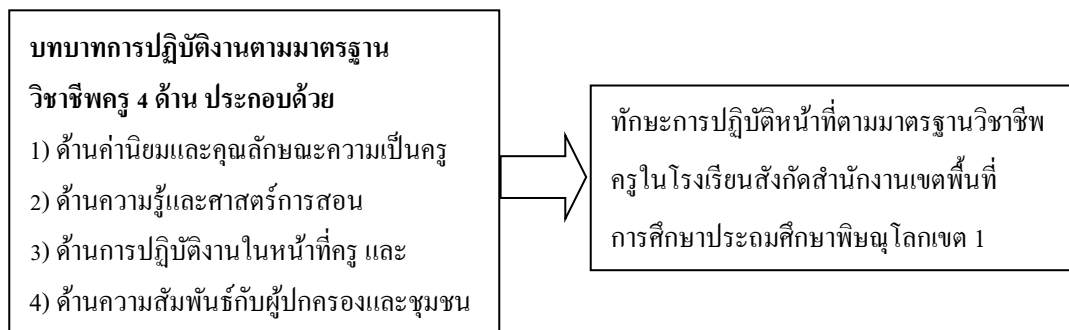
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดจากผลการศึกษาฯ ในขั้นตอนที่ 2

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

ด้านที่ 1 ค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู

1.1 บทบาทการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง แสดงออกโดย ชยัน อดทน มุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ควบคุมอารมณ์ได้ดี เป็นผู้นำบุคลิกภาพดี วางตัวถูกต้องเหมาะสม เคารพกฎระเบียบ มีวินัยในหน้าที่ครู

1.2 บทบาทการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู แสดงออกโดย มุ่งมั่น ตั้งใจ อุทิศตนและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้บริการด้วยความจริงใจ ไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่โดยไม่ชอบให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำผู้เรียนด้วยความเมตตาให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทรแก่ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพตามความเหมาะสมเป็นผู้นำในการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.3 บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแสดงออกโดย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ จากประสบการณ์และสถานการณ์จริงจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึง

ความแตกต่าง กระตุ้นความสนใจและความถนัดของผู้เรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนาน

1.4 บทบาทการสร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสร้างนวัตกรรมแสดงออกโดย สร้างแรงจูงใจโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งร่างกายและสติปัญญาสังคมและอารมณ์นำเสนอข้อมูลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 รู้เท่าทันสื่อและวิธีใช้อย่างปลอดภัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนโดยการค้นคว้า และใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง

1.5 บทบาทการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงแสดงออกโดย เข้ารับการอบรมหลักสูตรที่สามารถนำความรู้มาใช้พัฒนาผู้เรียน เช่น การทำสื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ศึกษาค้นคว้าวิจัย และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนเข้าร่วมและนำเสนอผลงานวิชาการ

ด้านที่ 2 ความรู้และศาสตร์การสอน

2.1 บทบาทการติดตามการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก รู้เท่าทันสังคมและสามารถนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนแสดงออกโดย วางแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชนที่อาศัยค้นหาความรู้ต่าง ๆ เรียนรู้สถานการณ์สังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้เรียน

2.2 บทบาทการประยุกต์ใช้จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการ วิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียน แสดงออกโดย ให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ บนพื้นฐานความแตกต่างของผู้เรียน ตรวจสอบคัดกรองพัฒนาการ เพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนออกแบบกิจกรรมบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน

2.3 บทบาทการบูรณาการความรู้ เนื้อหาวิชา หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ แสดงออกโดย ผสมผสานเทคนิคการสอนให้มีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย โดยการนำเทคนิคและทักษะหลาย ๆ ด้านมาใช้ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้เรียนนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการสอน โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าทั้งในและนอกห้องเรียนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอน ตลอดจนเทคนิคการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการจัดการสอน

2.4 บทบาทการใช้ความรู้การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา ผู้เรียน แสดงออกโดย ประเมินผลหลากหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การใช้ข้อสอบ ทำวิจัยชั้นเรียน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพและแก้ไขปัญหาผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อยกระดับการทดสอบ วัดและประเมินผล ที่ถูกต้อง แม่นยำ และตามสภาพจริง

2.5 บทบาทความสามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาแสดงออกโดย สามารถออกเสียงคำควบกล้ำ วรรณยุกต์ได้ถูกต้อง อ่านบทความต่าง ๆ และ จับใจความของบทความที่อ่านได้ สนทนาโต้ตอบ สื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

2.6 บทบาทการออกแบบ ดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา แสดงออกโดย ติดตาม ตรวจสอบผลประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์ประวัติ ความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และปัญหาของผู้เรียนได้จัดทำแฟ้มประวัติของนักเรียนเพื่อเป็นแบบรายงานให้ ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียน

ด้านที่ 3 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

3.1 บทบาทการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แสดงออกโดย วางแผน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรปรับปรุง หลักสูตรและการประเมินผลการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระ ทุกภาคเรียนจัดเตรียมผลิตและพัฒนาสื่อ ตามเหมาะสมของเนื้อหาการเรียนรู้

3.2 บทบาทการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความ เป็นนวัตกรรม แสดงออกโดย จัดโครงการที่ให้ผู้เรียนใช้ได้ใช้ความสามารถ จินตนาการ การคิดวิเคราะห์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถนำความคิดนั้นมาพัฒนาต่อยอดอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การหาทุนสนับสนุน การนำเสนอผลงานของผู้เรียน

3.3 บทบาทการช่วยเหลือดูแล และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถรายงานผลการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ แสดงออกโดย รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสอบถามพูดคุยกับ นักเรียนสม่ำเสมอส่งเสริมการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องทาง โดยใช้ข้อมูลเชิง ประจักษ์ในการแก้ไขปัญหา นักเรียน สามารถคัดกรองและส่งต่อเพื่อแก้ไขปัญหาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านอบรมดูแลพฤติกรรมของนักเรียน ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน เช่น กิจกรรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมจิตอาสา

3.4 บทบาทการจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสภาวะของผู้เรียน แสดงออกโดย จัดชั้นเรียนให้มีสีสันที่น่าดูสบายตา มีอากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นและอิสระ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ พุดชมเชยนักเรียนที่ทำงานได้ดี ให้กำลังใจสำหรับนักเรียนที่กำลังพยายามปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น จัดตารางการทำความสะอาดในชั้นเรียนของนักเรียน เพื่อรักษาความสะอาดในห้องเรียน

3.5 บทบาทการวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แสดงออกโดย จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนผ่านระบบเครือข่ายและส่งต่อไปยังฐานข้อมูลที่อยู่ภายนอกได้สร้างนวัตกรรมและพร้อมรับสื่อใหม่ ๆ ให้เกิดทักษะและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทครูและสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลใช้เครือข่ายออนไลน์ ในการจัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์กับผู้เรียน

3.6 บทบาทการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ แสดงออกโดย ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือ แนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นมิตร

ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

4.1 บทบาทการร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แสดงออกโดย ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจัดประชุมผู้ปกครอง แจ้งผลการเรียน รายงานพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง กับชุมชนสร้างช่องทางสื่อสารกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือดูแลในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

4.2 บทบาทการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน แสดงออกโดย ประสานให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือบุคคลมาเป็นปราชญ์ชาวบ้านในกิจกรรมการสอน เรียนรู้นอกห้องเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนยุทธศาสตร์ กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

4.3 บทบาทการศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม แสดงออกโดย ศึกษาบริบทของชุมชน เพื่อนำมากำหนดทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และงานประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน

เช่น งานบวช งาน มงคลสมรส งานศพ ประเพณีแห่เทียนพรรษา งานประจำปีของวัดในชุมชนร่วมประชุมหารือกับผู้นำชุมชน ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชน

4.4 บทบาทการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงออกโดย จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการ ดำเนินชีวิตในท้องถิ่น ปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจในการเสริมสร้าง พื้นฟู วัฒนธรรมจัดกิจกรรมเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่นให้คนในชุมชนมีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในชุมชน

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

ระดับทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู จากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 4.39$)

ด้านที่ 1 ค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเคารพกฎระเบียบ มีวินัยในหน้าที่ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ การให้บริการด้วยความจริงใจ ไม่เรียกรับผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่โดยไม่ชอบ ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.21$)

ด้านที่ 2 ความรู้และศาสตร์การสอน ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ บนพื้นฐานความแตกต่างของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนทนาโต้ตอบ สื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ($\bar{X} = 4.05$)

ด้านที่ 3 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ เช่น การแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ให้ความ

ร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.66$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สร้างนวัตกรรมและพร้อมรับสื่อใหม่ ๆ ให้เกิดทักษะและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้ ($\bar{X}=4.24$) อยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และ จัดประชุมผู้ปกครอง แจ้งผลการเรียน รายงานพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.59$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการ ดำเนินชีวิตในท้องถิ่น ($\bar{X}=4.17$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า บทบาทหน้าที่ครูคือการส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ ศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน จัดการเรียนการสอนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้เรียน แก้ปัญหาของผู้เรียน ได้ มีเทคนิคการสอนและการประเมินผลหลากหลายรูปแบบ ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปลุกฝัง คุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน ช่วยเหลือดูแลในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบวิชาชีพครูในโรงเรียน ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และมีประสบการณ์จากการอบรม เรียนรู้จากหน่วยงานในกำกับ ได้รับการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการวิจัยของ นิสา แหละหิม และสุนทรี วรรณไพเราะ (2561: 1043) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

2. ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู จากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ปฏิบัติงานครูตระหนักรู้และสำนึกในหน้าที่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง ทำให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ อุษา พรหมรินทร์ (2561: 84) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากอาชีพครูเป็นอาชีพที่สังคมยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน สั่งสอนอบรมให้เป็นคนดีของสังคม ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูจึงเป็นบุคคลที่สังคมยกย่องว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี เป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์ สั่งสอน อบรมในสิ่งที่ดีงาม และหล่อหลอมให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ประเทศชาติได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ นันทศรี (2559: 103) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ การประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี มีทักษะความรู้ในวิชาชีพ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ บุคลิกภาพดี เตรียมการสอนและกิจกรรมได้ วัดและประเมินผล ใช้สื่อการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ดี และสอดคล้องกับ โทมัส และเพนนี่ (Thomas, and Penney, 1987: 666-681) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพของครู พบว่าครูที่มีประสิทธิภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีการปฏิบัติงานในเกณฑ์ระดับสูงในหลาย ๆ ด้าน คือมีทักษะในการสื่อความหมายอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความรู้ทางวิชาการดี จัดลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดวิชาการดี ใฝ่ใจทางวิชาการ มีความชัดเจนในเรื่องการประเมินผลและยืดหยุ่นในการสอน ส่งเสริมให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง มีบุคลิกลักษณะดี เอาใจใส่ในการสอน โดยคำนึงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เป็นนักวิเคราะห์ที่ดี มีความสนใจกว้างขวาง รอบรู้มอบหมายงานกะทัดรัดชัดเจน ใช้การประเมินผลและปรับปรุงนักเรียนให้ก้าวหน้า กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนและชื่นชมผลสำเร็จของนักเรียน จัดบรรยากาศการเรียนอย่างเป็นกันเอง มีการใช้สื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ เชร็ค (Schreck (2009: 50) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญของครู และจำเป็นสำหรับนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นยุคแห่งข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยมาก แต่อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อยู่ในเขต

อำเภอเมือง และอำเภอบางระกำ ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก จำนวนนักเรียนมีมากส่งผลให้โรงเรียนมีการกิจในการบริหารงานมาก ทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แก้วพรัตน์, ชูศักดิ์ เอกเพชร, และพรศักดิ์ อาษาสุจริต (2551: 175) ผลการศึกษาการสร้างสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการกิจในการบริหารงานมาก ส่งผลให้ การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามสภาพ ปัจจุบันยังไม่บรรลุผลอันก่อให้เกิดความร่วมมือกันมากนัก ในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นผู้บริหาร และครู จะต้องเข้าใจถึงหลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและพยายามแก้ปัญหาให้ลดน้อยลง การบริหารจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา มีจุดเน้นสำคัญให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับ คริสเตนเซนและเดวิด (Christensen, 1981: 65; Davis, 1993: 162) ที่ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านการยอมรับต่อองค์กร ปัจจัยด้านภูมิหลังของนักศึกษา ปัจจัย คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกตัวแปร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่และทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูทุกด้าน รวมถึงการจูงใจให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสร้างคุณค่าแก่ท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาโดยชุมชนเป็นฐาน

2. ควรศึกษาการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรแก่การอนุรักษ์ และสืบทอด เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชลธิชา สุขเจริญ. (2556). การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นิตา แผละหิม, และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2561). การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสดุด. [บทคัดย่อ]. การประชุมหาดใหญ่
วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา, 1035-1047.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2556, 4 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 65.
_____. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 19.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.
- วันเพ็ญ นันทศรี (2559). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัย
นครพนม*, 6(3), 103.
- วิไลลักษณ์ แก้วนพรัตน์, ชูศักดิ์ เอกเพชร, และพรศักดิ์อาษาสุจิริต. (2551, กันยายน - ธันวาคม). การสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร.ม, 2(3), 169-181.
- อุษา พรหมรินทร์. (2561). การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาของรัฐ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Christensen, C. R. (1981). *Teaching By the Case Method*. Boston: Harvard Business School.
- Davis, B. G. (1993). *Tools for Teaching*. San Francisco: Jossey - Bass.
- Schreck, M. K. (2009). *Transformers Creative Teachers for the 21st Century*. California: A SAGE.
- Thomas, K. and Penney, B. (1987). Teachers: Cognitive Elements of Empowerment: An
“Interpretive” Model of Intrinsic Task Motivation. *Academy of Management*
